

Kriminaliteten mot det västsvenska näringslivet

Från näringslivets sida är det av oerhört stor betydelse att myndigheter och politiker gör vad de kan för att hindra kriminaliteten. Men mycket av den kriminalitet som drabbar näringslivet skulle kunna begränsas om näringslivet, företag och företagare tog ett större ansvar för sitt eget agerande.

Bakgrund

Den senaste tiden har vi i media kunnat läsa om hur brottsligheten i Göteborgsregionen har ökat. Ungdomar söker sig till kriminella gäng. Den organiserade brottsligheten tar sig allt större spelrum. Olika gäng bekämpar varandra vilket ibland riskerar livet på förbipasserande.

I utanförskapet Göteborg blir de kriminella subkulturerna en möjlig karriär som för en del erbjuder långt bättre ekonomiska möjligheter än vad ett normalt jobb kan erbjuda.

Bilden av Göteborg förändras. Kvällstidningarna skriver om brottsplats Göteborg. Radio och tv berättar om gängkrigens Göteborg.

Detta är ett allvarligt hot mot det Göteborg som det internationella näringslivet skulle vilja se.

Sedan början av 2000-talet har Västsvenska Industri- och Handelskammaren arbetat för att göra Göteborg mer attraktivt för internationell kompetens. I takt med att vårt näringsliv internationaliseras ökar behovet av utländsk kompetens. Våra internationellt verksamma företag söker specifik kompetens; kompetens som ofta bara kan finnas genom de internationella nätverk som företagen ingår i. Nätverket WIN, West Sweden International Network, hjälper västsvenska företag att introducera deras internationella experter och chefer i den västsvenska vardagen.

Handelskammarens erfarenheter är att den bild som dessa så kallade expats har fått av Göteborg är positiv. De tre värdeord som kännetecknar Göteborg är **green**, **clean** och **secure**. Vår region uppfattas som miljövänlig och med naturupplevelser nära inpå, som ren och hälsosam, samt, inte minst viktigt, som trygg och säker.

Detta håller nu på att förändras. Vi befinner oss i ett generationsskifte, ett paradigmskifte.

De få bilder av Göteborg som förmedlas till den engelsktalande gruppen i Göteborg är negativa, och skildrar gängkrig, skottlossningar och en accelererande våldsspiral.

Det finns också en mer direkt anledning till att bryta denna våldsspiral. I ett samhälle där invånarna litar på varandra, där är kostnaderna för sociala kontakter små. Tillit är kittet som skapar ett bra samhälle; kittet som fogar samman människor, företagare och kunder.

I ett samhälle där invånarna däremot misstror varandra, där ökar kostnaderna för interaktion. Om man inte känner att man kan lita på sin omgivning leder det till att man som företagare tvingas ägna sig åt att övervaka medarbetare, att man väljer bort affärsmöjligheter och att man avstår från att göra affärer som skapar tillväxt.

Västsvenska Industri- och Handelskammaren är en privat näringslivsorganisation. Närmare 2 700 västsvenska företag är medlemmar. På deras uppdrag arbetar vi för affärer och tillväxt i Västsverige. Handelskammaren erbjuder konsulttjänster och nätverk. Vi driver också frågor med stor vikt för det västsvenska näringslivets utveckling. Infrastruktur och samspelet mellan skola och näringsliv är två av våra prioriterade områden.

Publicerad av Västsvenska Industri- och Handelskammaren 2008.
Citera oss gärna, men ange källa.

Misstroende kostar

Men det finns en bred vilja att sätta stopp för detta. Nätverk av företag och myndigheter är ambitiösa: Whitelist.se är ett certifieringssystem för företag som vill visa att de finns med på den vita spelplanen. Svenska Protec är en rikstäckande serviceorganisation för att hjälpa uthyrningsföretag att minska stölder, bedrägerier och annan oseriös verksamhet. Göteborgs stad har tillsammans med tio andra myndigheter inrättat ett kunskapscentrum - samverkan mot organiserad brottslighet - som skall arbeta mot gängkriminalitet, organiserad brottslighet och otillåten påverkan. Inom politiken finns också en vilja att bromsa utvecklingen.

När Annelie Hulthén valdes till gruppleddare för socialdemokraterna i Göteborgs stad, satte hon kampen mot de kriminella gängerna högt:

”Vårt budskap till dem som skjuter i våra bostadsområden som hotar restauranger och sprider otrygghet på gator och torg ska vara fullständigt klart. Lagg av! Ni har ingen rätt att förstöra det som vi

har byggt upp. Ni har inget rätt att demolera vårt rättssamhälle.”

Från näringslivets sida är det av oerhörd stor betydelse att myndigheter och politiker gör vad de kan för att hindra kriminaliteten. Men mycket av den kriminalitet som drabbar näringslivet skulle kunna begränsas om näringslivet, företag och företagare tog ett större ansvar för sitt eget agerande.

I den följande rapporten, som handelskammaren har gjort i samarbete med InfoTorg, illustreras hur små- och medelstora företag i Västsverige upplever brottsligheten, hur de agerar om de utsätts för brott och vad de gör för att undvika att drabbas. Sammanfattningsvis resonerar vi också något kring vad den enskilde företagaren kan göra för att minska risken för att utsättas för kriminalitet.

Brottsligheten drabbar alla och envar. Det är vårt gemensamma ansvar att minska utrymmet för den organiserade brottsligheten.

Sammanfattning av rapporten

En fjärdedel av de företag som vi har undersökt svarar att de under de senaste tre åren har utsatts för hot eller annan kriminalitet. Det är en andel som sannolikt döljer ett stort mörkertal.

1 Har ert företag blivit utsatt för hot eller annan kriminalitet under de senaste tre åren?		
Svar	Frekvens	Procent
Ja	74	25,2
Nej	218	74,1
Vet ej	2	0,7
Totalt	294	100

De tre vanligaste brotten är inbrott, stölder och olika former av ekonomiska brott som bedrägerier och bluffakturor. Ett flertal av stölderna och inbrotten utgörs av koppar och andra metallstölder. Enligt polisen (se intervjun med Thomas Fuxborg) är det den organiserade brottsligheten som ligger bakom dessa metallstölder.

Nästan var tredje företagsföreträdare upplever att den kriminalitet som är riktad mot det västsvenska näringslivet har ökat under de senaste tre åren. Visst stöd får företagen i Brås offentliga statistik. Antalet anmälda bedrägerier i Västra Götaland ökar, medan antalet anmälda inbrott och stölder sjunker.

2 Upplever du att hot eller annan kriminalitet riktad mot det västsvenska näringslivet har ökat under de senaste tre åren?		
Svar	Frekvens	Procent
Ja	85	28,9
Nej	132	44,9
Vet ej	75	25,5
Ej svar	2	0,7
Totalt	294	100

Om det egna företaget blivit utsatt för hot eller annan kriminalitet under de senaste tre åren, tenderar företagsrepresentanterna också att uppleva ett ökat hot eller kriminalitet mot det västsvenska näringslivet. Om det egna företaget inte blivit utsatt för hot eller annan krimina-

litet under de senaste tre åren, tenderar de inte heller att uppleva ett ökat hot eller kriminalitet mot det västsvenska näringslivet. Företagen formar sin bild av näringslivets utsatthet utifrån egna erfarenheter.

Bland de företag som har utsatts för brott, har närmare åttio procent valt att polisanmäla, medan drygt tjuugo procent har gjort ett aktivt val att inte anmäla.

3 Om ni blivit utsatta för hot eller annan kriminalitet – har ni polisanmält händelserna?		
Svar	Frekvens	Procent
Ja	58	78,4
Nej	16	21,6
Totalt	74	100

Bland de kommentarer som motiverar varför de inte har lämnat in en polisanmälan är den vanligast förekommande motiveringen att det inte uppfattas som meningsfullt av företagen. Det finns en väl utbredd skepsis till polisens vilja och möjlighet att prioritera dessa ärenden. I några fall har företaget valt att på grund av rädsla för represalier avstå från polisanmälan.

Det finns gott om metoder för att kontrollera de affärspartners ett företag är – eller planerar att bli – involverad med i affärsmissiga sammanhang. Ändå är det ett fåtal företag som i vår undersökning svarar att de har tydliga rutiner för att kontrollera leverantörer och samarbetspartners.

4 För att minska riskerna att gå in i fel affärsrelationer, har ert företag någon policy eller rutiner för att kontrollera leverantörer och samarbetspartners?		
Svar	Frekvens	Procent
Ja, vi har en tydlig policy/rutin	81	27,6
Ja, fast mer av informell karaktär	136	46,3
Nej	72	24,5
Vet ej	2	0,7
Ej svar	3	1,0
Totalt	294	100

Lite drygt en fjärdedel av företagen svarar att de har en tydlig policy eller rutin, och ytterligare 46 procent svarar att de har en policy av mer informell karaktär. Vi ser också att det finns en något högre benägenhet att ha en policy för kontroller bland de företag som de senaste tre åren utsatts för brott, än bland de företag som inte har blivit utsatta för brott.

På frågan om företagen väljer att kontrollera redan etablerade kontakter eller bara nya affärsbekanta, säger vart tredje företag att de kontrollerar såväl nya som befintliga leverantörer och samarbetspartners.

5 Kontrollerar ni såväl nya som befintliga leverantörer och samarbetspartners?		
Svar	Frekvens	Procent
Ja, både nya och befintliga	101	34,4
Bara nya	130	44,2
Nej	59	20,1
Vet ej	3	1,0
Ej svar	1	0,3
Totalt	294	100

Företag som har en tydlig policy/rutin kontrollerar vanligtvis både nya och befintliga leverantörer/samarbetspartners. Företag som har rutiner av mer informell karaktär kontrollerar istället bara nya leverantörer/samarbetspartners. Ett första steg mot en bättre hantering av denna typ av kontroller, börjar ofta med att företaget fastställer en formell policy.

6 Om ni utför kontroll – vad kontrollerar ni? Här kan flera svarsalternativ anges. ¹		
Svar	Frekvens	Procent
Kreditupplysningar	201	87,0
Tidigare leveranshistoria från företaget via referenser	103	44,6
Personkontroll av individer som ansvarar för företaget	48	20,8
Betalningsanmärkningar för företaget	137	59,3
Betalningsanmälningar för de individer som ansvarar för företaget	33	14,3
Eventuella brottsdomar och stämningar mot företaget	22	9,5
Eventuella brottsdomar och stämningar mot de individer som ansvarar för företaget	11	4,8
Konkurshistorik för de som ansvarar för företaget	58	25,1
Ej svar	4	1,7

¹ Här ingår endast svar från medlemsföretag som i tabell 5 angett alternativet "Ja, både nya och befintliga" eller "Bara nya", totalt 231 stycken.

I de fall som företagen säger sig kontrollera leverantörer och samarbetspartners – oavsett om dessa är nya eller befintliga kontakter – är det kreditupplysningar och kontroll av betalningsanmärkningar hos affärspartnern som är vanligast. Referenser från företagets tidigare kunder om dess leveranshistoria är också vanligt, medan det är väsentligt mycket ovanligare att man kontrollerar personerna bakom företaget.

Vad bör man göra

Oavsett insatser från myndigheter och politiker finns det alltid en stark anledning för företagen själva att vidta åtgärder för att minska risken att bli utsatt för kriminalitet. Det ligger inte bara i det enskilda företagets intresse utan också i det samlade näringslivets gemensamma intresse. Vårt budskap är sålunda inskränkt till ett rent företagarperspektiv.

- 1 Det viktigaste en enskild företagsledare kan göra för att minimera riskerna är att avhålla sig från skumraskaffärer. Den företagare som börjar med svart betalning exponerar sig för den organiserade brottsligheten.
- 2 Företag bör polisanmäla samtliga brott. Att polisen inte har möjlighet att

hantera alla brott, är inte en anledning till att avstå. Anmälningen i sig sätter fokus på behovet av tillräckliga resurser samt hjälper polisen att prioritera hur myndigheten skall arbeta. De nya möjligheter att anmäla brott som finns genom Internet och över telefon underlättar för näringslivet.

- 3 Upprätta skriftliga rutiner för att kontrollera leverantörer och andra samarbetspartners. Utvidga kontrollen så att även befintliga företagskontakter granskas med regelbundenhet.
- 4 Kontrollera inte bara det företag som ni arbetar med, utan också de personer som står bakom företaget.

Om undersökningen

Under perioden 6-21 oktober 2008 genomförde Handelskammaren en enkätundersökning bland 294 västsvenska företag. Ett antal frågor ställdes i syfte att få reda på deras erfarenheter av kriminalitet samt hur de själva hanterar kriminalitet och hot mot den egna verksamheten. Värt att nämna är att bygg- och restaurangbranschen inte är representerad i någon större omfattning i undersökningen. Dessa branscher uppger polisen (se intervju med Thomas Fuxborg) vara särskilt utsatta av riktad kriminalitet. Undersökningen har genomförts i samarbete med InfoTorg som arbetar med att minska riskerna för företag att gå in i fel affärsrelationer.

7 Vilken bransch är ert företag verksamt inom?		
Svar	Frekvens	Procent
Tillverkning	104	35,4
Tjänster	149	50,7
Övrigt	41	13,9
Totalt	294	100

Hälften av dem är verksamma inom tjänstesektorn, en tredjedel inom tillverkning och resten inom övriga sektorer.

8 Hur mycket omsätter ni i Sverige?		
Svar	Frekvens	Procent
Mindre än 10 milj. SEK	51	17,3
10-100 miljoner SEK	156	53,1
100-500 miljoner SEK	65	22,1
Mer än 500 miljoner SEK	20	6,8
Ej svar	2	0,7
Totalt	294	100

Hälften av företagen omsätter 10-100 miljoner kronor medan en dryg femtedel av företagen redovisar en omsättning som uppgår till 100-500 miljoner kronor. Tjugo av företagen omsätter mer än en halv miljard kronor medan en sjättedel av de företag som intervjuats uppger att de omsätter mindre än tio miljoner kronor.

Intervju med Thomas Fuxborg, informationschef för polismyndigheten i Västra Götaland.

Handelskammaren har undersökt hur 300 små och medelstora företag i Göteborgsregionen upplever kriminaliteten. Var fjärde företag säger att de har utsatts för hot eller annan kriminalitet de senaste tre åren. Är det en andel som är representativ för hela näringslivet?

Nej, jag tror att det är en större andel egentligen. Det finns ett stort svart hål här som vi inte känner till. Jag tror att det egentligen är ännu fler företag som är drabbade än vad som framkommer här.

Det är ju t ex få företag från restaurangbranschen som är med i undersökningen. Finns det fler branscher som är hårt drabbade av kriminalitet?

Det är svårt att säga, men vi vet ju om idag att byggbranschen är en, vårdbranschen är en annan. Och du har en mängd egna företagare som är drabbade.

Kan man säga att kriminaliteten sprider sig in i nya branscher?

Ja, det blir ju så. Den organiserade brottsligheten har ju förlorat mark lite, och då försöker man hitta nya marknader att ta sig in på. Man försöker bli framgångsrika företagare i stället. Och man försöker helt enkelt ta sig in och bli framgångsrika företagare.

Kan du ge några exempel på nya branscher där den nya kriminaliteten tar sig in i?

Nej, det vill jag i nuläget inte gå in på. Det vill vi behålla för oss själva än så länge.

Många av företagen som uppger att de drabbats av brott nämner kopparstölder. Hur går denna typ av brottslighet till?

Det kan vara allt från att man har blivit av med hela koppartak till att man har tagit ner hängränna. Vi har ju mera avancerade fall där man i samband med installationen av fjärrvärme helt enkelt tar bort hela kopparledningarna.

I vilken grad är det organiserad brottslighet som ligger bakom den här typen av brott?

Det här förs till 90 procent utomlands. Godset är på väg ut i Europa. Det har vi kunnat se genom de härvor som vi har lyckats klara upp. Och nu har ju priserna gått ner lite grand på koppar och guld, och det gör ju också att den här typen av brottslighet också minskar.

En annan form av kriminalitet tar sig uttryck i bedrägerier. Ändå är det bara vart fjärde företag som har rutiner för att kontrollera dem som de tänker göra affärer med. Hur ser du på det?

Det är olyckligt. Jag skulle vara bekymrad om jag som företagare gjorde affärer med personer som jag inte känner till. Man måste i större omfattning kontrollera vem och vilka man gör affärer med.

Hur ska de göra?

Alltså det finns i dag många lätta sätt. Det är bara att slå telefonnumret till kronofogdemyndigheten och skattemyndigheten för att ta reda på mer om det här företaget eller den här personen som man gör affärer med – innan man gör affärer. Det går ganska lätt att göra det, faktiskt.

Finns det någon miniminivå som alla företag måste upprätthålla?

Ja absolut. Ta nu om man är osäker, om man har en icke etablerad kontakt som man ska göra affärer med. Ta och slå skattemyndigheten eller kronofogdemyndigheten ett telefonsamtal, det är det minsta man kan göra.

Hur ska man betrakta de företag som man redan gör affärer med? Dessa företag kan ju köpas upp av andra?

Jag tror att man som företagare har en magkänsla och den magkänslan ska man följa. Är det nu så att det kommit in nya kontakter i

företaget som man har jobbat med, tror jag inte att det skadar att göra en kontroll.

Det finns i näringslivet en utbredd rädsla för kriminalitet och en känsla av att den ökar, inte minst beroende på skrivelser i tidningarna. Vad tycker du att det samlade näringslivet bör göra?

Man ska hålla sig ren och renodlad. Man ska inte hålla på med en massa fuffens och extraarbete. Så fort det kommer in svarta pengar, så fort man inte gör det man ska göra, så är risken att man hamnar i klorna på den organiserade brottsligheten.

Så många som en fjärdedel av alla företagare som utsätts för brott i vår undersökning, väljer att inte polisanmäla. Hur ser du som polis på det?

Ja, det tycker jag är ett misstroende mot polisen. Och det är jag ju som polis inte stolt över. Det måste vi arbeta med, för att få upp förtroendet för polisen helt enkelt.

Är det ett välgrundat misstroende?

Jag tror att det idag är många som upplever det som jobbigt att göra en polisanmälan. Det är mycket byråkrati, man måste åka ner till polisstationen och sitta och vänta flera timmar. Det kanske är många som inte känner till att man kan ringa faktiskt 114 114 och göra polisanmälan över telefon.

Finns det fler sätt som ni arbetar på för att öka antalet anmälningar?

Det är jätteviktigt för polisen att vi får kunskap om det som inträffar. Polisen måste prioritera och finns det då verksamhet som vi inte känner till, riskerar vi att göra felaktiga val.

Västsvenska Industri- och Handelskammarens rapportserie

Rapport 2002:1	Västsverige - en tyst del av Sverige.
Rapport 2002:2	Skola - Näringsliv: Från skilda världar till gemenskap
Rapport 2002:3	Position Väst 2002 - det som mäts blir gjort
Rapport 2002:4	Vad tycker du om flyget?
Rapport 2002:5	Västsverige - en tyst del av Sverige.
Rapport 2003:1	Bygg färdigt Västsveriges vägar och järnvägar.
Rapport 2003:2	Värdeskapande IT-universitet
Rapport 2003:3	The State of Primary Education for Expatriate Children in Göteborg
Rapport 2003:4	Betyg på Västsveriges ekonomi 2003
Rapport 2003:5	Kan vägavgifter påskynda utbyggnaden av de västsvenska motorvägarna?
Rapport 2004:1	Västsvenska entreprenörer på jakt efter såddkapital
Rapport 2004:2	Från bra till bäst. Om det livslånga lärandet i Västsverige
Rapport 2004:3	Kampen om kompetensen 1. Attraherar vi kompetens via våra högskolor?
Rapport 2004:4	Kampen om kompetensen 2. Flyttar företagens makt från regionen?
Rapport 2004:5	Betyg på Västsveriges ekonomi 2004
Rapport 2005:1	Västsverige - en tyst del av Sverige 2004
Rapport 2005:2	Sårbarhetsindex 2004
Rapport 2005:3	Affärsrelevant forskning
Rapport 2005:4	Kampen om kompetensen 3. Flyttar våra företag?
Rapport 2005:5	Ny förbindelse över Göta älv
Rapport 2005:6	The State of Primary Education for Expatriate Children in Göteborg 2005
Rapport 2005:7	Värdeskapande kompetens
Rapport 2005:8	Fokus Attityd 2005
Rapport 2005:9	Bygg ut E 20 till motorväg
Rapport 2005:10	Svenska nav
Rapport 2006:1	Fokus Attityd Skolledare
Rapport 2006:2	Värdeskapande persontransporter
Rapport 2006:3	Har vi en industri i världsklass?
Rapport 2006:4	Förtroendet för välfärdens leverantörer
Rapport 2006:5	Bryr sig västsvenskar i riksdagen om Västsverige?
Rapport 2006:6	En tyst del av Sverige 2006
Rapport 2006:7	Fokus Attityd 2006
Rapport 2006:8	Vägar till världen
Rapport 2007:1	Making West Sweden a Better Location for International Companies
Rapport 2007:2	Ett viktigt stråk för svenskt gods
Rapport 2007:3	Sårbarhetsindex
Rapport 2007:4	Tillväxt Göteborg
Rapport 2007:5	Farliga förbindelser. Om sårbarheten i Göteborgs trafiksystem
Rapport 2007:6	Fokus Attityd 2007
Rapport 2008:1	Västsverige på väg
Rapport 2008:2	Göteborg vs Gothenburg
Rapport 2008:3	Vem blir känd i Göteborg?
Rapport 2008:4	Hur stort är västsverige?
Rapport 2008:5	Svenska nav 2008
Rapport 2008:6	Konsekvenserna av ökat utländskt ägande i det svenska näringslivet
Rapport 2008:7	Fokus Attityd 2008

Rapporterna finns att ladda ner på www.handelskammaren.net/rapporter.

Västsvenska Industri- och Handelskammaren

Mässans Gata 18, Box 5253, 402 25 Göteborg
Tel 031-83 59 00 Fax 031-83 59 36

info@handelskammaren.net

www.handelskammaren.net